

**Інститут професійної освіти
НАПН України**

**Використання
SMART-комплексів
в освітньому процесі:
результати опитування
педагогічних працівників
закладів професійної
(професійно-технічної) та
фахової передвищої освіти
(звіт)**

Київ 2025

**Institute of Vocational Education of
the NAES of Ukraine**

**The use of
SMART-complexes
in the educational process:
survey results of
pedagogical staff
at vocational and
professional pre-higher
education institutions
(report)**

Kyiv 2025

В-43 Використання SMART-комплексів в освітньому процесі: результати опитування педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (звіт) / укладачі: В.О. Радкевич, М.А. Пригодій, О.П. Радкевич. – Київ: ІПО НАПН України, 2025. – 16 с.

Цитувати як: Радкевич, В. О., Пригодій, М. А., & Радкевич, О. П. (2025). *Використання SMART-комплексів в освітньому процесі: результати опитування педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (звіт).* ІПО НАПН України.

Звіт містить результати дослідження, проведеного для оцінки використання SMART-комплексів у закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти в Україні. Дослідження здійснювалося шляхом онлайн-анкетування педагогічних працівників у листопаді-грудні 2024 року, з охопленням 4645 респондентів. Анкета включала питання щодо досвіду впровадження SMART-комплексів у освітній процес, їх використання в кризових умовах та особливостей роботи педагогів з цифровими інструментами. Метою дослідження було оцінити рівень інтеграції SMART-комплексів у освітній процес, визначити основні бар'єри для їх впровадження, виявити потреби у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників та оцінити вплив SMART-комплексів на персоналізований темп навчання здобувачів освіти. Методологія збору даних включала використання Google Forms для онлайн-анкетування, що дозволило отримати широкий спектр інформації про досвід педагогів та проблеми при застосуванні цифрових технологій. Звіт охоплює дані щодо рівня використання SMART-комплексів у навчанні, впливу на темп навчання, стійкість освітнього процесу в умовах відключень електропостачання та повітряних тривог, перешкоди для впровадження цифрових інструментів та реалізацію аспектів концепції «Професійна освіта 4.0» в закладах освіти. Цей набір даних є важливим для розвитку цифрових інструментів у професійній (професійно-технічній) та фаховій передвищій освіті, а також для визначення стратегій підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Видання призначене для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, а також для дослідників, розробників і впроваджувачів цифрових технологій у сфері освіти. Воно може бути корисним для організацій, що займаються професійним розвитком педагогічних кадрів, для освітніх адміністрацій, політиків, які працюють над реформами в галузі освіти, а також для науковців, які досліджують вплив цифрових інструментів на освітній процес.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Розділ 1 АНКЕТА ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА	5
Розділ 2 РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ	8
ВИСНОВКИ	13

ПЕРЕДМОВА

У звіті представлено результати дослідження, спрямованого на оцінку використання SMART-комплексів у закладах професійної та фахової передвищої освіти України. Дослідження проведено у листопаді-грудні 2024 року за допомогою онлайн-анкетування 4645 педагогічних працівників. Анкета охоплювала питання про досвід використання SMART-комплексів, їхнє застосування у кризових умовах, а також про специфіку роботи педагогів із цифровими інструментами.

Метою дослідження було визначити рівень інтеграції SMART-комплексів у навчальний процес, ідентифікувати основні перешкоди їх впровадження, оцінити потреби у підвищенні кваліфікації педагогів і вплив цих технологій на персоналізований темп навчання студентів. Для збору даних використовувалася платформа Google Forms, що дозволило зібрати детальну інформацію про досвід і труднощі педагогів у роботі з цифровими інструментами.

У звіті розглядаються:

- рівень використання SMART-комплексів у навчальному процесі;
- їхній вплив на персоналізований темп навчання;
- стійкість освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій (відключення електроенергії, повітряні тривоги);
- бар'єри на шляху впровадження цифрових інструментів;
- реалізація концепції «Професійна освіта 4.0».

Отримані дані мають значення для розвитку цифрових технологій у професійній та фаховій передвищій освіті й формування стратегій підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Це видання адресоване педагогам, дослідникам, розробникам і впроваджувачам цифрових технологій в освіті. Воно буде корисним для організацій, які займаються професійним розвитком педагогів, освітніх адміністрацій, політиків, що працюють над реформами освіти, та науковців, які вивчають вплив цифрових технологій на навчання.

Розділ 1

АНКЕТА ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Шановний колего!

Просимо Вас взяти участь в опитуванні, яке проводиться Інститутом професійної освіти НАПН України з метою з'ясування стану використання SMART-комплексів в освітньому процесі.

Опитування є анонімним. Дякуємо за Ваші відповіді!

Примітка: «SMART-комплекс навчальної дисципліни», визначається як взаємопов'язана сукупність методів, форм і засобів навчання в інформаційно-освітньому середовищі закладу освіти та необхідних для ефективного формування компетентностей як програмованого результату засвоєння навчальної дисципліни

Який у Вас стаж педагогічної роботи? *

- Менше 1 року
- Від 1 до 3 років
- Від 3 до 5 років
- Від 5 до 10 років
- Більше 10 років

У якому регіоні України розташований Ваш заклад освіти? *

- Західний (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області)
- Центральний (Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська області, м. Київ)
- Південний (Миколаївська, Одеська, Херсонська, Запорізька області, АР Крим, м. Севастополь)
- Східний (Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Харківська області)
- Північний (Чернігівська, Сумська області)

Яка форма навчання домінує у Вашому закладі освіти? *

- Очна (традиційна)
- Дистанційна
- Змішана (поєднання дистанційної та очної)

Наскільки вказана Вами форма є ефективною для забезпечення персоналізованого темпу навчання здобувачів освіти? *

- Дуже ефективна
- Помірно ефективна
- Нейтральна
- Малоефективна
- Зовсім неефективна

Чи використовуєте Ви SMART-комплекси у процесі навчання здобувачів освіти? *

- Так, регулярно
- Так, іноді
- Ні, але планую
- Ні, і не планую
- Не знаю про SMART-комплекси

Як Ви оцінюєте ефективність SMART-комплексів для навчання в умовах воєнного стану? *

- Дуже ефективні
- Ефективні
- Частково ефективні
- Малоефективні
- Не мають ефективності

Як, на Вашу думку, використання SMART-комплексів впливає на темп засвоєння знань і вмінь здобувачами освіти? *

- Значно прискорює темп
- Помірно прискорює
- Не впливає
- Дещо уповільнює
- Значно уповільнює

Які, на Ваш погляд, є основні переваги використання SMART-комплексів у навчанні? *

- Гнучкість навчання
- Інтерактивність матеріалу
- Автоматичне оцінювання знань
- Індивідуалізація темпу навчання
- Підвищення мотивації

Які виклики, на Вашу думку, виникають під час використання SMART-комплексів у навчанні? *

- Технічні проблеми (інтернет, електропостачання)
- Брак підготовки у педагогів
- Низький рівень цифрової грамотності у студентів
- Високі витрати на впровадження
- Недостатня підтримка з боку адміністрації

Наскільки Ви вважаєте SMART-комплекси є корисними для підготовки майбутніх фахівців для реальних потреб ринку праці? *

- Дуже корисні
- Скоріше корисні
- Нейтрально

- Скоріше не корисні
- Зовсім не корисні

Як Ви вважаєте, чи є SMART-комплекси дієвими для забезпечення безперервного навчання під час відключень електропостачання або повітряних тривог? *

- Так, повністю дієві
- Так, частково дієві
- Нейтрально
- Не дуже дієві
- Зовсім не дієві

Як Ви оцінюєте гнучкість SMART-комплексів у пристосуванні до індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти? *

- Дуже гнучкі
- Помірно гнучкі
- Частково гнучкі
- Мало гнучкі
- Не гнучкі

Наскільки, на Вашу думку, SMART-комплекси з елементами штучного інтелекту сприяють підвищенню якості освітнього процесу? *

- Дуже сприяють
- Помірно сприяють
- Нейтрально
- Мало сприяють
- Зовсім не сприяють

Які з ключових особливостей концепції «Професійна освіта 4.0» запроваджені у Вашому закладі освіти? *

- персоналізоване навчання
- інтеграція цифрових технологій
- розвиток м'яких навичок
- міждисциплінарний підхід
- співпраця з індустрією

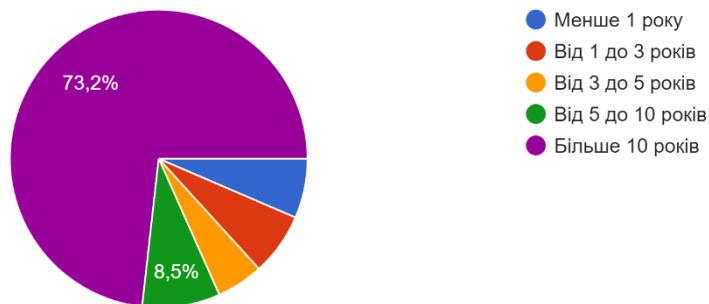
Розділ 2

РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ

(графічне інтерпретування FAIR-даних
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14738591>)

Який у Вас стаж педагогічної роботи?

4 645 ответов

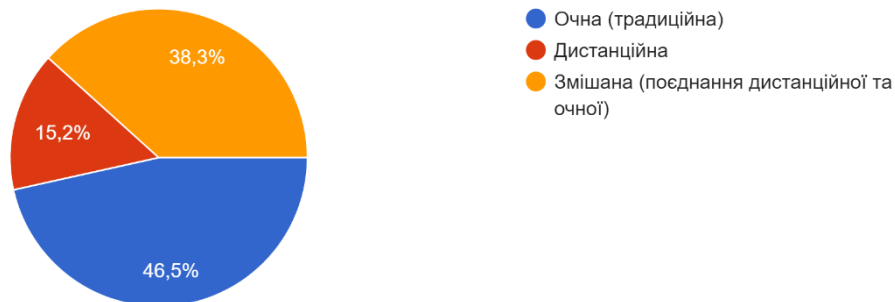
У якому регіоні України розташований Ваш заклад освіти?

4 645 ответов

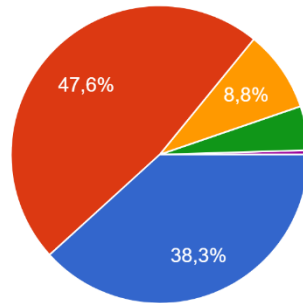
Яка форма навчання домінує у Вашому закладі освіти?

4 645 ответов

Наскільки вказана Вами форма є ефективною для забезпечення персоналізованого темпу навчання здобувачів освіти?

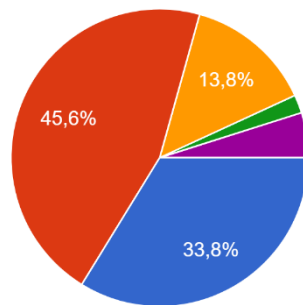
4 645 ответов

- Дуже ефективна
- Помірно ефективна
- Нейтральна
- Малоефективна
- Зовсім неефективна

Чи використовуєте Ви SMART-комплекси у процесі навчання здобувачів освіти?

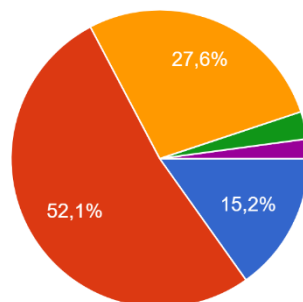
4 645 ответов

- Так, регулярно
- Так, іноді
- Ні, але планую
- Ні, і не планую
- Не знаю про SMART-комплекси

Як Ви оцінюєте ефективність SMART-комплексів для навчання в умовах воєнного стану?

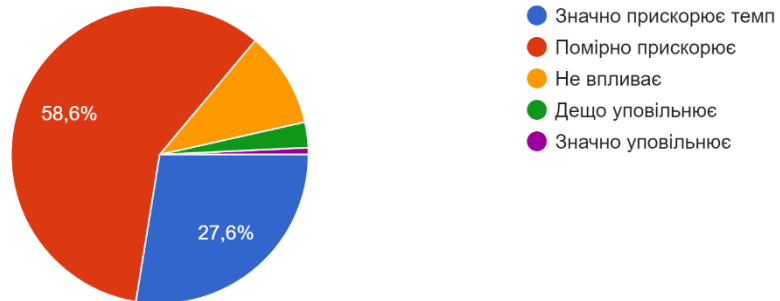
4 645 ответов

- Дуже ефективні
- Ефективні
- Частково ефективні
- Малоефективні
- Не мають ефективності

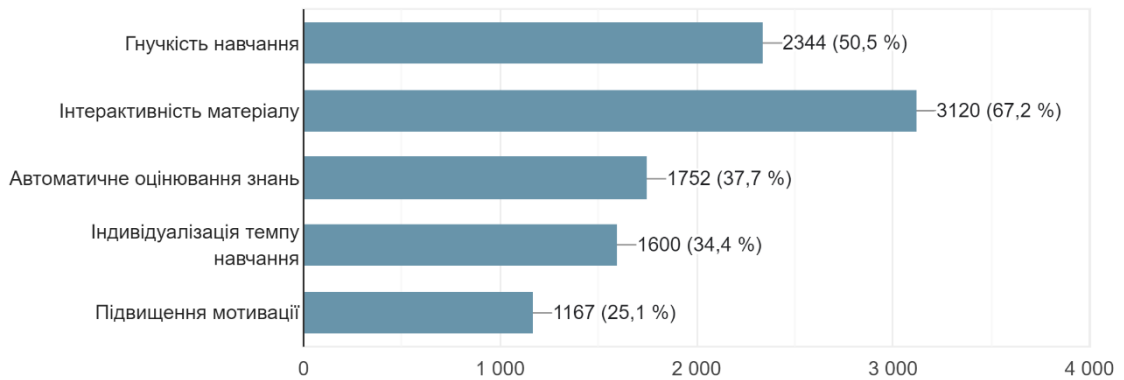
Як, на Вашу думку, використання SMART-комплексів впливає на темп засвоєння знань і вмій здобувачами освіти?

4 645 ответов

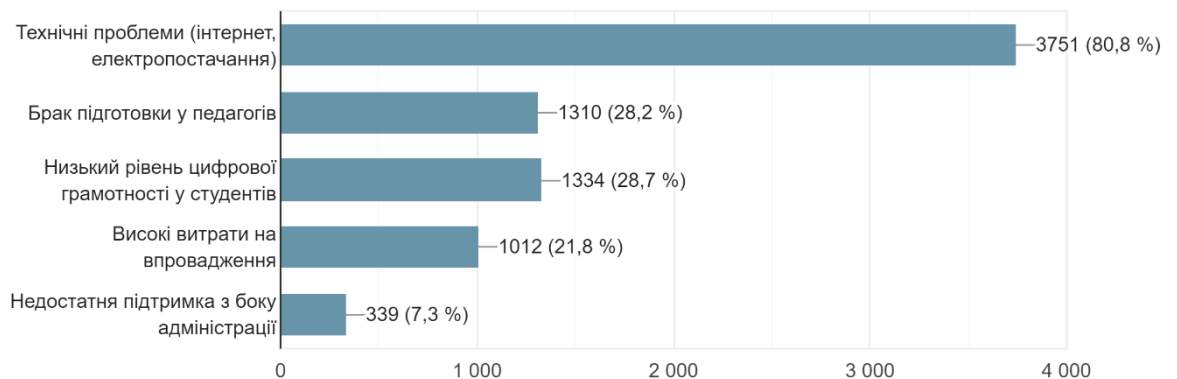
Які, на Ваш погляд, є основні переваги використання SMART-комплексів у навчанні?

4 645 ответов

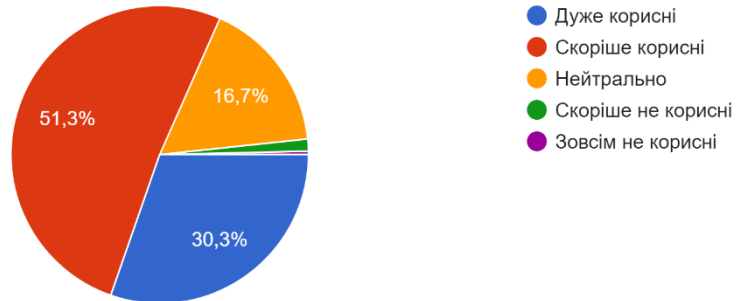
Які виклики, на Вашу думку, виникають під час використання SMART-комплексів у навчанні?

4 645 ответов

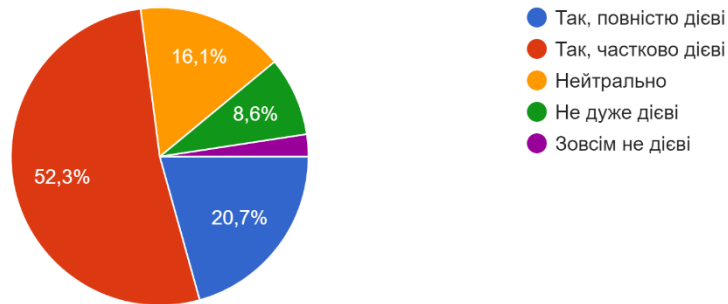
Наскільки Ви вважаєте SMART-комплекси є корисними для підготовки майбутніх фахівців для реальних потреб ринку праці?

4 645 ответов

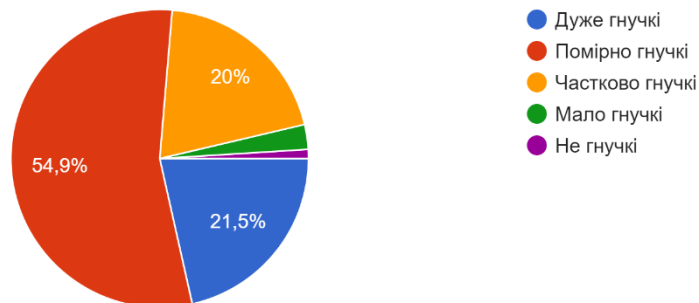
Як Ви вважаєте, чи є SMART-комплекси дієвими для забезпечення безперервного навчання під час відключень електропостачання або повітряних тривог?

4 645 ответов

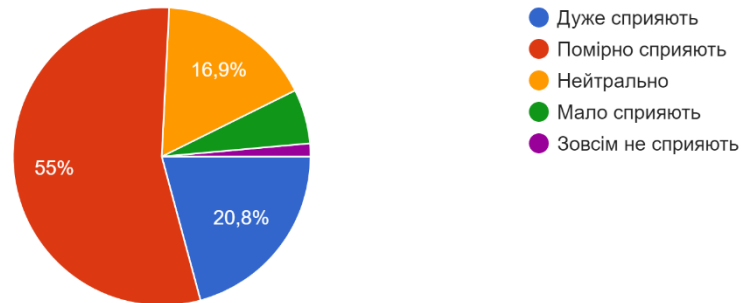
Як Ви оцінюєте гнучкість SMART-комплексів у пристосуванні до індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти?

4 645 ответов

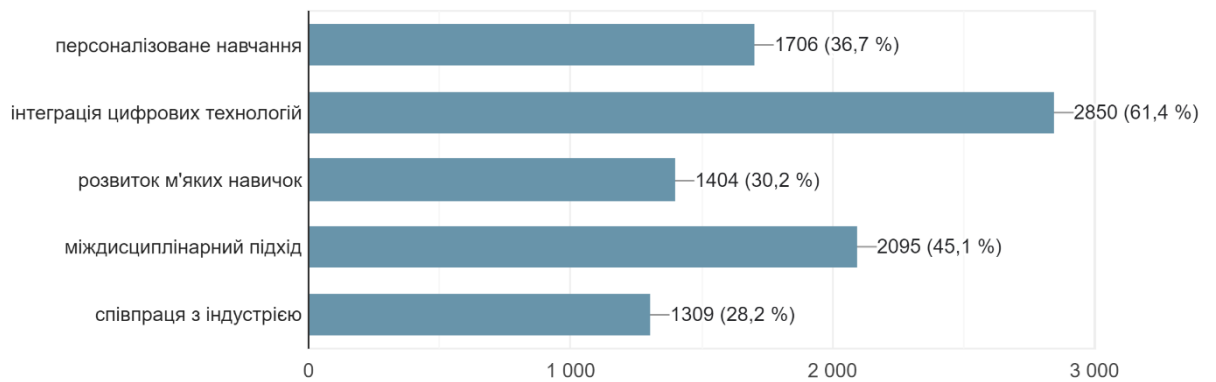
Наскільки, на Вашу думку, SMART-комплекси з елементами штучного інтелекту сприяють підвищенню якості освітнього процесу?

4 645 ответов

Які з ключових особливостей концепції «Професійна освіта 4.0» запроваджені у Вашому закладі освіти?

4 645 ответов

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження щодо використання SMART-комплексів у закладах освіти України можна зробити наступні висновки, які ґрунтуються на зібраних даних і висвітлюють основні тенденції, переваги, виклики та перспективи їх впровадження.

Стаж педагогічної роботи. Серед респондентів більшість мають значний педагогічний досвід: 73,2% працюють у галузі освіти більше 10 років. Це свідчить про те, що педагогічний корпус характеризується високим рівнем кваліфікації та досвіду, що є позитивним фактором для успішного впровадження інноваційних технологій у освітній процес. У той же час, частка педагогів зі стажем від 1 до 3 років становить лише 8,5%, що може свідчити про недостатнє поповнення молодими фахівцями.

Географічний розподіл закладів освіти. Результати дослідження охоплюють всі регіони України, що забезпечує широку репрезентативність. Найбільше респондентів представляють Центральний регіон (28,9%), за яким слідує Західний (20,2%), Східний (18%), Південний (14,3%) та Північний регіон (13,5%). Цей розподіл відображає специфіку освітніх викликів у різних частинах країни, включаючи умови, які впливають на доступ до технологій і можливості їх інтеграції у освітній процес.

Форми навчання. У 46,5% закладів домінує змішана форма навчання, яка поєднує очне та дистанційне навчання. Це свідчить про адаптацію освітньої системи до сучасних викликів, таких як пандемія COVID-19 і воєнний стан. Очна форма залишається актуальною для 38,3% респондентів, тоді як дистанційне навчання є основним лише для 15,2%. Такий розподіл свідчить про поступовий перехід до більш гнучких форматів навчання.

Ефективність форм навчання. Більшість педагогів оцінюють ефективність своїх форм навчання як помірну (47,6%) або нейтральну (38,3%), що вказує на необхідність подальшого вдосконалення методик

викладання. Лише 8,8% вважають їх дуже ефективними для забезпечення персоналізованого темпу навчання. Це створює додатковий запит на використання сучасних технологій, які можуть підвищити ефективність навчання.

Використання SMART-комплексів. Лише 13,8% педагогів регулярно використовують SMART-комплекси у своїй роботі, тоді як 45,6% застосовують їх інколи. Ще 33,8% планують почати їх використання, що свідчить про зростаючу зацікавленість у цих технологіях. Разом з тим 4,9% респондентів зазначили, що не планують використовувати SMART-комплекси, а 4,9% взагалі не знайомі з ними. Це свідчить про необхідність інформаційно-просвітницької роботи для популяризації технологій серед педагогів.

Переваги використання SMART-комплексів. Основними перевагами використання SMART-комплексів респонденти вважають: інтерактивність навчального матеріалу (67,2%), що сприяє підвищенню зацікавленості студентів; гнучкість навчання (50,5%), яка дозволяє адаптувати освітній процес до потреб здобувачів освіти; автоматичне оцінювання знань (37,7%), яке зменшує навантаження на викладачів; індивідуалізація темпу навчання (34,4%), що є ключовим фактором для персоналізованого підходу до навчання; підвищення мотивації студентів (25,1%).

Виклики впровадження SMART-комплексів. Незважаючи на значний потенціал, використання SMART-комплексів супроводжується певними викликами: технічні проблеми (80,8%), включаючи перебої з інтернетом та електропостачанням, які є найбільш суттєвою перешкодою; брак підготовки педагогів (28,2%), що вимагає додаткових навчальних програм і тренінгів; низький рівень цифрової грамотності студентів (28,7%), що уповільнює адаптацію до нових технологій; високі витрати на впровадження (21,8%), які можуть бути особливо критичними для менш фінансово забезпечених закладів освіти; недостатня підтримка з боку адміністрації (7,3%).

Ефективність у воєнний час. Більшість респондентів (79,7%) вважають SMART-комплекси ефективними або частково ефективними для навчання у складних умовах, таких як воєнний стан, відключення електроенергії чи повітряні тривоги. Це свідчить про значний потенціал технологій для забезпечення безперервності освітнього процесу.

Гнучкість та адаптивність. Респонденти оцінили гнучкість SMART-комплексів у пристосуванні до індивідуальних потреб здобувачів освіти переважно як помірну (54,9%) або часткову (20%). Лише 21,5% вважають їх дуже гнучкими, що вказує на необхідність удосконалення функціоналу таких комплексів.

Вплив на ринок праці. 68% респондентів вважають SMART-комплекси корисними або дуже корисними для підготовки фахівців, орієнтованих на реальні потреби ринку праці. Це підкреслює їхню роль у розвитку професійних навичок та підготовці конкурентоспроможних кадрів.

Концепція «Професійна освіта 4.0». З елементів концепції «Професійна освіта 4.0» у закладах освіти найбільше запроваджені: інтеграція цифрових технологій (61,4%); міждисциплінарний підхід (45,1%); персоналізоване навчання (36,7%); розвиток м'яких навичок (30,2%); співпраця з індустрією (28,2%).

Отже, SMART-комплекси мають значний потенціал для модернізації освітнього процесу в Україні. Вони сприяють персоналізації навчання, підвищенню мотивації студентів, гнучкості та інтерактивності процесу. Проте для їх ефективного впровадження необхідно подолати технічні та організаційні виклики, підвищити рівень цифрової грамотності як викладачів, так і студентів, а також забезпечити належну матеріально-технічну базу. З урахуванням цих аспектів, SMART-комплекси можуть стати ключовим інструментом у розвитку сучасної освіти, спрямованої на підготовку висококваліфікованих фахівців для ринку праці.

Довідкове видання

**Використання SMART-комплексів в освітньому процесі:
результати опитування педагогічних працівників закладів професійної
(професійно-технічної) та фахової передвищої освіти
(звіт)**

Формат 60x84/8.

Авт. арк. 0,5.

Видавець і виготівник:

Інститут професійної освіти НАПН України.

Підтвердження внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру

видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції:

серія ДК № 3805 від 21.06.2010 року